

Αγνή Ζακοπούλου

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ
ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ
ΠΑΙΔΙΑ

Η ψυχοπαιδαγωγική
της έννοιας του χρόνου

Β ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΚΡΕΜΕΣ

Μονογραφία

Εκδόσεις ΕΚΚΡΕΜΕΣ

Αγνή Ζακοπούλου

**ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ**

Η ψυχοπαιδαγωγική της έννοιας του χρόνου

ISBN 960-85281-9-4

© Αγνή Ζακοπούλου

© Εκδόσεις ΕΚΚΡΕΜΕΣ –Χριστίνα Ζήση

Έδρα:Ιουλιανού 41-43, Αθήνα 104 33, Τηλ:Fax: 82.20.006

Βιβλιοπωλείο: Στοά του Βιβλίου, Πεσμαζόγλου 5, Αθήνα, Τηλ. 32.13.583

Α΄ έκδοση: Νοέμβριος 1995

Β΄ έκδοση: Δεκέμβριος 1999

370.15
2AK

ΕΥΔΟΞΟΣ 2013

ΑΓΝΗ ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. 81078

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ
Η ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εκδόσεις ΕΚΚΡΕΜΕΣ

Σκέψεις και προτάσεις για μια
καλύτερη εφαρμογή της διδακτικής της
έννοιας του χρόνου στην αγωγή
παιδιών από τη βρεφική ηλικία έως το
τέλος του δημοτικού σχολείου

Αντί προλόγου

Η μακρόχρονη πια πείρα μου στην αγωγή βρεφών και μικρών παιδιών και η προσπάθεια να καταλάβω τι συμβαίνει με τα προβλήματα μάθησης, με οδήγησε στο να καταλήξω πως ένας από τους τομείς που παρουσιάζει μεγάλο κενό στη διδακτική του είναι η διδακτική της έννοιας του χρόνου.

Η έννοια αυτή είναι η πιο αφηρημένη και δύσκολη από τις έννοιες που προσπαθούν γονείς και παιδαγωγοί να μεταδώσουν στα μικρά παιδιά. Είναι παρεξηγημένη και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη συνειδητοποίησή της από τον αναπτυσσόμενο άνθρωπο δεν έχουν καμιά σχέση με τα δεδομένα της σύγχρονης ψυχολογίας και παιδαγωγικής.

Έχω παρευρεθεί σε πολλές στιγμές «διδασκαλίας» που δημιουργούν άγχος, ανασφάλεια και σύγχυση στα παιδιά και τα οδηγούν σε συμπεράσματα για τις δυνατότητές τους σε σχέση με τη μάθηση που, αν μη τι άλλο, έχουν ως αποτέλεσμα την έλλειψη ενδιαφέροντος για το αντικείμενο της μάθησης (έλλειψη ενδιαφέροντος που είναι εύκολο να γενικευτεί και να αγγίξει και άλλους τομείς), την ένταση των σχέσεων ανάμεσα στον παιδαγωγό και το παιδί και τη σιγουριά εκ μέρους του παιδιού ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του παιδαγωγού και, συνεπώς, δεν αξίζει τον κόπο να προσπαθήσει.

Γνωρίζοντας ότι παρόμοιες καταστάσεις μπορούν να αποβούν μοιραίες για τη σχέση του παιδιού με τη μάθηση και, άρα, να του δημιουργήσουν προβλήματα σε όλη τη διάρκεια της μαθητικής του σταδιοδρομίας, δηλαδή τουλάχιστον κατά τη διάρκεια των πρώτων δεκαπέντε χρόνων της ζωής του, αποφάσισα να ασχοληθώ με την έννοια αυτή.

Εξάλλου είναι και αίτημα πολλών παιδαγωγών οι οποίοι συναισθάνονται μεν ότι «κάτι δεν πάει καλά», δεν μπορούν όμως να εντοπίσουν το «πού» και το «γιατί».

Παράλληλα, όταν κάποιος απορρίπτει μια διδακτική μέθοδο, όπως εγώ την επικρατούσα μέθοδο διδακτικής της έννοιας του χρόνου στη δεδομένη περίπτωση, θεωρείται υποχρεωμένος να προτείνει κάποια άλλη στη θέση της.

Το βιβλίο αυτό απευθύνεται κυρίως σε παιδαγωγούς βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας και δημοτικού αλλά και σε όσους άλλους ειδικούς ή γονείς θα ήθελαν να καταλάβουν πώς κατακτούν σταδιακά αυτή την έννοια τα παιδιά. Προσπαθεί, αφού αναπτύξει, με όσο το δυνατό σαφέστερο και συντομότερο τρόπο, τα δεδομένα της εξελικτικής κυρίως ψυχολογίας σε ό,τι αφορούν την έννοια, να παραθέσει τις λογικές σκέψεις που είναι επακόλουθο μιας τέτοιας γνώσης στον παιδαγωγικό τομέα. Προσπαθεί δηλαδή να οδηγήσει τον αναγνώστη σε μορφές συμπεριφοράς και παιδαγωγικής αντιμετώπισης του παιδιού που λογικά απορρέουν από τη γνώση της νοητικής εξέλιξής του στον τομέα του χρόνου. Τέλος, δίνει παιδαγωγικές εφαρμογές, ιδέες που μπορεί άμεσα να χρησιμοποιήσει ο γονιός ή ο παιδαγωγός για να οδηγήσει το παιδί στην κατάκτηση της έννοιας, χωρίς να παραβιάσει την προσωπικότητά του και να δημιουργήσει προβλήματα σαν αυτά που με συντομία αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Η ιδεολογία και πολλές από τις ιδέες αυτού του βιβλίου

έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί πειραματικά σε τρεις πτυχιακές εργασίες του Τμήματος Βεφονηπιοκομίας του ΤΕΙ Αθήνας με βάση την έρευνα-δράση¹.

Πιστεύω πως, για να ευδοκιμήσει πλήρως η ψυχοπαιδαγωγική πρακτική, πρέπει ο αναγνώστης να μπει στον κόπο να κατανοήσει ολόκληρο το περιεχόμενο του βιβλίου. Ωστόσο, προσπάθησα να το παρουσιάσω με τέτοιο τρόπο ώστε το κάθε κεφάλαιο να είναι σχετικά αυτόνομο και να μπορεί να διαβαστεί και μόνο του.

Θα ήθελα, τελειώνοντας, να τονίσω πως όσα αναφέρονται στη συνέχεια είναι δυνατόν να εφαρμοστούν και στον τομέα της ειδικής αγωγής, αρκεί να λάβει ο κάθε παιδαγωγός υπόψη του τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περίπτωσης, πορεία που, έτσι κι αλλιώς, πρέπει να ακολουθηθεί και για την αγωγή όλων των άλλων παιδιών...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η εξελικτική πορεία της κατάκτησης της έννοιας από το μικρό παιδί	13
Απόπειρα καθορισμού της έννοιας του χρόνου	15
Η γέννηση της έννοιας της διαδοχής: Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον	17
Η συνειδητοποίηση της έννοιας της διάρκειας	25
Η έννοια του χρόνου	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Ψυχοπαιδαγωγικές σκέψεις και εφαρμογές	35
Τα σημεία αναφοράς και ο ρυθμός ζωής	37
Το πριν και το μετά: η διαδοχή και η τάξη· το παρελθόν το παρόν το μέλλον	40
Η διάρκεια	47
Ο ρυθμός	54
Η πρόβλεψη των μελλοντικών στιγμών	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Ας μετρήσουμε το χρόνο	65
Η διάρκεια	68
Η αναμονή ενός γεγονότος	72
Η κυκλικότητα της εναλλαγής της μέρας και της νύχτας	75
Οι μέρες της εβδομάδας	77
Οι μήνες	82
Οι γιορτές	89
Οι εποχές	119
Μελέτη των αλλαγών του καιρού	120
Η αλλαγή στη φύση	138
Οι συνήθειες των ανθρώπων και η ενδυμασία	151
Το παρελθόν	154
Η διδασκαλία της ιστορίας	155
Το μέλλον	162
Το σχέδιο εργασίας	176
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	205
Η ιστορία του Αϊ-Βασίλη	207
Μικρή ποιητική ανθολογία	215
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	269

Αγνή Ζακοπούλου
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟΝ
ΧΡΟΝΟ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Η ψυχοπαιδαγωγική της έννοιας του χρόνου

Το βιβλίο αυτό απευθύνεται κυρίως σε παιδαγωγούς βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας και δημοτικού αλλά και σε όσους άλλους ειδικούς ή γονείς θα ήθελαν να καταλάβουν πώς τα παιδιά κατακτούν σταδιακά την έννοια του χρόνου. Προσπαθεί, αφού αναπτύξει, με όσο το δυνατό σαφέστερο και συντομότερο τρόπο, τα δεδομένα της εξελικτικής, κυρίως, ψυχολογίας σε ό,τι αφορούν στην έννοια, να παραθέσει τις λογικές σκέψεις που είναι επακόλουθο μιας τέτοιας γνώσης στον παιδαγωγικό τομέα. Προσπαθεί, δηλαδή, να οδηγήσει τον αναγνώστη σε μορφές συμπεριφοράς και παιδαγωγικής αντιμετώπισης του παιδιού που λογικά απορρέουν από την γνώση της νοητικής εξέλιξης του στον τομέα του χρόνου. Τέλος, δίνει παιδαγωγικές εφαρμογές, ιδέες που μπορεί άμεσα να χρησιμοποιήσει ο γονιός ή ο παιδαγωγός για να οδηγήσει το παιδί στην κατάκτηση της έννοιας, σεβόμενος την προσωπικότητά του και το ρυθμό εξέλιξής του.